

Per Flensburg

A. Kommentarer och frågor till Jens Allwood

Först presenteras Per Flensburgs (PF) kommentarer och frågor i sin helhet. Därefter delas kommentaren i stycken vilka kommenteras av Jens Allwood (JA) och efter detta besvaras frågorna.

Per Flensburgs kommentarer och frågor till Jens Allwoods artikel

Din artikel är inte helt enkelt att tränga genom och förstå. Det irriterar mig, för jag borde förstå mer än jag gör. Jag har ju delvis varit inom samma område, men har haft en helt annan terminologi. Det har förresten märkts i våra samtal där vi ofta menar samma sak, men använder olika ord. Främsta skillnaden är väl att jag koncentrerar mig på vad personerna egentligen menar med sina utsagor medan du är mer intresserad av utsagan i sig eller rent av de ingående begreppen.

När det gäller frågan om när begreppsbestämning är lämpligast håller jag med dig om att det är nödvändigt i början och ofta är det så att resultatet av forskningen är antingen nya begrepp eller förfinad bestämning av befintliga. Jag anser faktiskt att stort sett all forskning resulterar i att våra begrepp, som används för att beskriva och identifiera de fenomen som omger oss i världen, förfinas och/eller utökas. Du är inne på samma tanke och försiktigtvis ska man väl inte vara alltför kategorisk, men jag tror faktiskt det gäller för alla vetenskaper. När det gäller definition av begrepp har jag stort sett uteslutande använt mig av stipulativa definitioner. Orsaken är att inom informatiken har det inte funnits någon enhetlig terminologi. Många paper har ungefär det här budskapet: "Information systems desperately need a common terminology! Hereby I invite you to join **my** terminology!" Jag brukar därför i början tala om hur jag definierar de centrala begreppen och i jämförelse/kritik av andra forskares begrepp visar jag att jag känner till dem.

Med detta som utgångspunkt är det intressant att se hur olika vi ser på centrala begrepp. Speciellt har begreppen "data", "information" och "kunskap" varit centrala. En av mina bättre föreläsningar handlar om detta: <http://www.perflensburg.se/Communication2/> Skillnaden i vår uppfattning beror förstås på att vi studerar skilda fenomen i verkligheten, du är dessutom mer teoretisk än jag som stort sett enbart sysslat med empirisk forskning.

Du pratar om kategoriseringar och taxonomier. Detta förser begreppen med en sorts kontext, som gör att man lättare förstår meningen med detta begrepp i ett visst sammanhang. I databassammanhang kallas detta för *ontologier* ett helt felaktigt begrepp, men det är etablerat, så det är inget att göra något åt. Mycket av det som idag kallas systemutveckling innebär att flytta information från ett system till ett annat med bibehållen mening. När man konstruerar en *ontologi* kan den vara både hierarkisk och nätverksorienterad. Det är också viktigt att veta att en *ontologi* är något man kommer överens om, den är inte objektivt given för alla i alla sammanhang. Möjligen kan man säga Porfyros träd är så pass generell att stort sett alla kan vara överens om den.

Fråga 1.

Vad är det för skillnad mellan begreppsbestämning och diskursanalys?

Fråga 2.

Vad är det för skillnad på process och skeende?

Fråga 3.

I avsnitt 9 pratar du om att göra listor av egenskaper, processer, relationer m fl Kan dessa listor nånsin bli kompletta? Om inte, hur gör man urvalet explicit?

Fråga 4.

I avsnitt 9 punkt (iv) beskriver du ett tillvägagångssätt för att identifiera roller i en process. Jag har i en artikel från 1981 beskrivit ett liknande tillvägagångssätt där man genom att komplettera en sats med alla de möjliga tillägg i form av olika objekt, adverbial etc kunde åstadkomma enligt min mening en fullständig beskrivning av en process. Allt som kunde sägas sades. Är detta möjligt? Kan man säga något om en process som inte täcks av de möjliga satsdelarna?

Min metod, som kallades Sokrates-metoden innebar att man med utgångspunkt från ett verb som betecknar en process ställer följande frågor:

Vem <verb>?

Vad <verb><subjekt>?

Åt vem/vad <verb><subjekt>?

När <verb><subjekt>?

Hur <verb><subjekt>?

Var <verb><subjekt>?

I vilken avsikt <verb><subjekt>?

För att få bättre överblick över sammanhanget ställer man två frågor till:

8. Vad krävs för att <verb> ska starta?

9. Vad händer då <verb> är avslutad?

B. Jens Allwood (JA) Svarkommentarer till Per Flensburg (PF)

PF Kommentar 1; Din artikel är inte helt enkelt att tränga genom och förstå. Det irriterar mig, för jag borde förstå mer än jag gör. Jag har ju delvis varit inom samma område, men har haft en helt annan terminologi. Det har förresten märkts i våra samtal där vi ofta menar samma sak, men använder olika ord. Främsta skillnaden är väl att jag koncentrerar mig på vad personerna egentligen menar med sina utsagor medan du är mer intresserad av utsagan i sig eller rent av de ingående begreppen.

JA Kommentar till PF kommentar 1 Jag är uppväxt med tre språk och har hela mitt liv umgått med människor som bryter på olika språk. Man blir då tvungen att försöka förstå vad de menar, även om deras explicita utsagor inte alltid gör detta så lätt. Så jag har fått en hel del övning i detta. Emellertid har jag också en normativ begreppspolis inom mig, när det gäller mer teorirelaterad diskurs. När det gäller teori (särskilt filosofi) ska begreppen uttryckas så väl som möjligt. Det räcker inte att approximera och förstå vad som menas, även om detta är vad som krävs i mer praktiska sammanhang

PF Kommentar 2: När det gäller frågan om när begreppsbestämning är lämpligast håller jag med dig om att det är nödvändigt i början och ofta är det så att resultatet av forskningen är antingen nya begrepp eller förfinad bestämning av befintliga. Jag anser faktiskt att stort sett all forskning resulterar i att våra begrepp, som används för att beskriva och identifiera de fenomen som omger oss i världen, förfinas och/eller utökas. Du är inne på samma tanke och försiktigtvis ska man väl inte vara alltför kategorisk, men jag tror faktiskt det gäller för alla vetenskaper.

JA Kommentar till PF kommentar 2: Jag är enig och tror begreppsbestämning är en metod som behövs i alla vetenskaper.

PF Kommentar 3: När det gäller definition av begrepp har jag stort sett uteslutande använt mig av stipulativa definitioner. Orsaken är att inom informatiken har det inte funnits någon enhetlig terminologi. Många paper har ungefär det här budskapet: "Information systems desperately need a common terminology! Hereby I invite you to join **my** terminology!" Jag brukar därför i början tala om hur jag definierar de centrala begreppen och i jämförelse/kritik av andra forskares begrepp visar jag att jag känner till dem.

JA Kommentar till PF kommentar 3: Jag vet inte om alla dina definitioner varit stipulativa. Bara för att en definition är välmotiverad och kan visas vara adekvatare än andra definitioner betyder inte att den nödvändigtvis är stipulativ. Ordet "stipulativ" brukar användas när det finns en viss godtycklighet i definitionen, men man ändå känner att man vill lägga fast en definition. Detta är inte fallet om man föreslår en välmotiverad definition.

PF Kommentar 4: Med detta som utgångspunkt är det intressant att se hur olika vi ser på centrala begrepp. Speciellt har begreppen "data", "information" och "kunskap" varit centrala. En av mina bättre föreläsningar handlar om detta: <http://www.perflensburg.se/Communication2/> Skillnaden i vår uppfattning beror förstås på att vi studerar skilda fenomen i verkligheten, du är dessutom mer teoretisk än jag som stort sett enbart sysslat med empirisk forskning.

JA Kommentar till PF kommentar 4: Eftersom jag inte exemplifierade med definitioner av "data" och "information" vet jag inte om vi ser på dessa begrepp olika. Eftersom jag inte heller vet vad din definition av "kunskap" är vet jag inte heller om vi skiljer oss där. Min definition är den klassiska (kunskap = sann, berättigad tro). Jag är inte säker på att vi studerar olika fenomen i verkligheten. Jag har bl. a. sysslat med människa-dator-interaktion och "data mining" (som verkar överlappa starkt med datalingsvistik).

PF Kommentar 5: Du pratar om kategoriseringar och taxonomier. Detta förser begreppen med en sorts kontext, som gör att man lättare förstår meningen med detta begrepp i ett visst sammanhang. I databassammanhang kallas detta för *ontologier* ett helt felaktigt begrepp, men det är etablerat, så det är inget att göra något åt. Mycket av det som idag kallas systemutveckling innebär att flytta information från ett system till ett annat med bibehållen mening. När man konstruerar en *ontologi* kan den vara både hierarkisk och nätverksorienterad. Det är också viktigt att veta att en *ontologi* är något man kommer överens om, den är inte objektivt given för alla i alla sammanhang. Möjligen kan man säga Porfyros träd är så pass generell att stort sett alla kan vara överens om den.

JA Kommentar till PF kommentar 5: Använder ni verkligen "ontologier när ni flyttar information från ett datorsystem till ett annat med bibehållen mening"? Eller är detta bara ett önskemål? Om en taxonomi (ontologi) är "objektivt given" beror på vad som menas med "objektivt". Om "objektivt" betyder "intersubjektivt" så kan detta uppnås just genom att man kommer överens. Jag vet inte om det finns någon allmängiltig klassifikation (taxonomi, ontologi) som täcker allt som existerar. Jag inte sett någon ännu.

Den hierarkiska aristoteliska – neoplatonska (porfyros) organisationen verkar vara svår att undkomma, även om, som jag försökt visa i avsnitt 9, det också finns andra sätt att klassificera betydelser och begrepp (egenskaper, relationer, processer etc).

Jens Allwood – Svar till Per Flensburgs frågor

PF Fråga 1: Vad är det för skillnad mellan begreppsbestämning och diskursanalys?

JA Svar 1 på PF fråga 1: Diskursanalys innefattar alla semantiskt, pragmatiskt, kulturellt etc sätt att analysera en muntlig eller skriftlig diskurs, t ex retorisk eller argumentationsanalytisk. Icke begreppsrealistisk (platonsk) begreppsbestämning kan ses som ett specialfall av diskursanalys.

PF Fråga 2. Vad är det för skillnad på process och skeende?

JA Svar 2 på PF fråga 2: I mitt ramverk innefattar en "process" bara en enda typ av förändring. Medan ett "skeende" kan vara en sekvens eller annan kombination av processer. I detta fall erkänner jag att mina begreppsbestämningar är stipulativa. Både "process" och "skeende" är polysema så det finns andra möjligheter till begreppsbestämning.

PF Fråga 3. I avsnitt 9 pratar du om att göra listor av egenskaper, processer, relationer m fl Kan dessa listor nånsin bli kompletta? Om inte, hur gör man urvalet explicit?

JA Svar 3 på PF fråga 3: Ja, listorna kan bli kompletta relativt en viss textkorpus eller intervjukorpus. Om korpusen är stor kan man använda slumpmässigt eller någon annan typ av urval över de relevanta förekomsterna. Om frågan gäller fullständighet oberoende av empirisk korpus, är svaret troligen nej.

PF Fråga 4. I avsnitt 9, punkt (iv) beskriver du ett tillvägagångssätt för att identifiera roller i en process. Jag har i en artikel från 1981 beskrivit ett liknande tillvägagångssätt där man genom att komplettera en sats med alla de möjliga tillägg i form av olika objekt, adverbial etc kunde åstadkomma enligt min mening en fullständig beskrivning av en process. Allt som kunde sägas sades. Är detta möjligt? Kan man säga något om en process som inte täcks av de möjliga satsdelarna?

Min metod, som kallades Sokrates-metoden innebar att man med utgångspunkt från ett verb som betecknar en process ställer följande frågor:

Vem <verb>?

Vad <verb><subjekt>?

Åt vem/vad <verb><subjekt>?

När <verb><subjekt>?

Hur <verb><subjekt>?

Var <verb><subjekt>?

I vilken avsikt <verb><subjekt>?

För att få bättre överblick över sammanhanget ställer man två frågor till:

8. Vad krävs för att <verb> ska starta?

9. Vad händer då <verb> är avslutad?

JA svar 4 på PF fråga 4: Något som liknar den metod du beskriver har under 1900-talet föreslagits av Tesnière ("actants") och sedan med stor framgång av Charles Fillmore ("roller") och av mig (1989).

I min version (Allwood 1989, 1999) har jag lyckats hitta ett 20-tal roller. Men listan på roller kan göras mycket längre och är beroende av vad man analyserar. Man bör lägga märke till att det också finns processbestämningar som inte är roller, t ex Pelle sprang *fort*, Pelle sprang *inte*, Pelle gjorde något, *möjligen* sprang han. Varken *fort*, *inte* eller *möjligen* är roller, utan andra typer av bestämningar.

Referenser

Tesnière, Lucien. 2015. *Elements of structural syntax* [English translation of Tesnière 1966]. John Benjamins, Amsterdam.

Fillmore, Charles J. 1970. Subjects, Speakers, and Roles . In *Synthese*. Vol. 21, No. 3/4, Semantics of Natural Language, I (Oct., 1970), pp. 251-274 (24 pages). Springer

Allwood, Jens. 1989. "Om begrepp - deras bestämning, analys och konstruktion", opubl ms. Institutionen för lingvistik, Göteborgs universitet, <http://sskii.gu.se/jens/publications/index.html>

Allwood, Jens. 1999. "Semantics as Meaning Determination with Semantic Epistemic Operations" In Allwood, J. & Gärdenfors, P. (eds.) 1999. *Cognitive Semantics*. Amsterdam: Benjamins. pp. 1-18.